

Theseuksen malli opinnäytetöiden avoimuuteen ja arkistointiin

Lainsäädäntöä ja käytänteitä

Theseus-tarkistustyö

Seuraavat kentät on tarkistettava:

1. Tiedoston nimi:

1. Nimeä PDF/A-tiedosto muodossa sukunimi_etunimi, esimerkiksi "Opiskelija_Otto".
 - ▶ Jos tekijöitä on useampi, nimeä työ muodossa sukunimi_sukunimi_sukunimi.
 - ▶ Sallitut merkit ovat 1-9, a-z, A-Z, _, - ja välilyönti.
 - ▶ Älä käytä tiedoston nimessä ääkkösiä.

2. Työn otsikko: ei suuraakkosin koko otsikkoa.

3. Poista turha kestoaikamerkintä, jos opinnäytetyössä ei ole striimattavaa liitettä.

Kohdat 1 & 2 tarkistuskohteet tulleet Kansalliskirjastosta. Ohjeistuksen vastaiset nimeämiset aiheuttavat ongelmia Finna-haravoinnissa, sillä enkoodausta on vaikea tehdä, jos on varauduttava kaikkiin mahdollisiin syötteisiin. Kansalliskirjasto toivoo tämän vuoksi, että opiskelijoiden virheellisesti nimeämät tiedostot muokataan ohjeistetun mukaiseksi. Töiden nimiä ei kuitenkaan tarvitse muokata taannehtivasti (viesti Kansalliskirjastosta 3/2022).

Theseus-tarkistustyö

- ▶ Poista turha kestoaikamerkintä, jos opinnäytetyössä ei ole striimattavaa liitettä.
- Esimerkki: <https://www.theseus.fi/handle/10024/808882>
- Tietueeseen on metadatakenttään dc.description.duration laitettu kestoaikamerkintä "6", vaikka työssä ei ole striimattavaa liitettä.
- Tällöin on metatiedoista poistettava koko kenttä. Jos pelkästään tyhjentää kentän sisällön, tyhjä kenttä jää roikkumaan tarkistusajoihin tarpeettomana.
- Jos tuon turhan merkinnän huomaa jo ennen työn julkaisemista, riittää pelkkä kentän tyhjentäminen.
- **HUOM!** Jos työhön liittyy videotallenne, joka on tallennettu Youtubeen, sen kestoajan voi merkitä Lisätiedot -kenttään. Kestoaikakenttä on siis väärä paikka sen tallentamiseen, kun video itsessään ei ole Theseuksessa.

Theseus-tarkistustyö

Ylimääräiset metadatakentät saattavat tulla näkyviin myös Theseuksen käyttöliittymässä:

Tekijä

- » Helminen, Jari (21)
- » Kainulainen, Sakari (20)
- » Kettunen, Aija (14)
- » III (14)
- » Piirainen, Keijo (13)
- » Kostilainen, Harri (11)
- » Vuokila-Oikkonen, Päivi (11)
- » Hyväri, Susanna (9)
- » Kolkka, Marjo (8)
- » Paananen, Reija (8)
- » ... Katso lisää

Listauksessa näkyvä tekijä "III" on seurausta siitä, että tietoja muokatessa on poistettu ainoastaan kentän sisältö, ei ylimääräistä metadatakenttää

Ylimääräiset tyhjät metadatakentät näkyvät myös puolipisteinä tekijän nimen perässä

THE IMPACT OF SPORT AS A TOOL FOR SOCIAL INTEGRATION AND INCLUSION AMONG MIGRANT WOMEN IN FINLAND

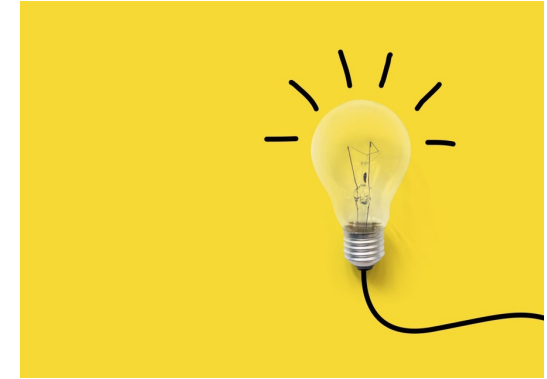
Eriamiye Ikuesan Iwalehin; ; (2023)

ABSTRACT Eriamiye Ikuesan Iwalehin The impact of sport as a tool for social integration and inclusion among migrant women in Finland 54p., 2

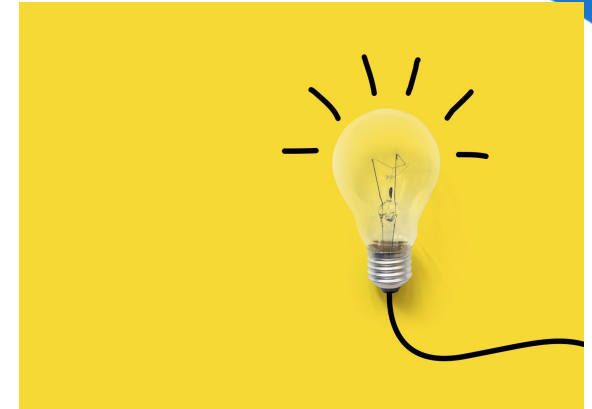
Theseus-mallin lähtökohdat

Lähtökohtia Theseuksen toimintamallille:

- ▶ Perustuslaki
- ▶ Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta
- ▶ Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös vuodelta 2019
- ▶ Opetus- ja kulttuuriministeriön kirje ammattikorkeakouluille 2004
- ▶ Kansallisarkiston päätös korkeakouluopinäytetöiden pysyvästä arkistoinnista
- ▶ Avoimen tieteen ja tutkimuksen koordinaation linjaukset ja osalinjaukset
- ▶ Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta

Theseus-mallista huomioitava

- ▶ Ammattikorkeakoulut ovat itsenäisiä oikeustoimihenkilöitä, jotka tekevät itse päätökset omista toimintamalleistaan
- ▶ Opinnäytetöiden avoimen saatavuuden osalinjaus tulee määrittelemään metadatan CCo-luopumaksi.
- ▶ Tästä tulee lisätietoa, kun osalinjaus valmistuu ja käytännön toteutus selvitetään yhdessä Kansalliskirjaston kanssa.

Opinnäytetyön ja metadatan julkisuudesta

- opinnäytetyö teoksena ja asiakirjana

- ▶ Opinnäytetyö on sekä asiakirja ja teos.
- ▶ Opinnäytetyön tekijä omistaa työnsä tekijänoikeudet ja voi määritellä työn käytöstä CC-lisenssein.
 - ▶ Koko opinnäytetyön avaaminen vapaaseen internetiin edellyttää opiskelijalta saatavaa suostumusta tekijänoikeuslain nojalla; tätä Theseuksessa pyydetään opiskelijalta tallennuksen yhteydessä.
- ▶ Viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta [1 §](#) Julkisuusperiaate
- ▶ Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Suomen perustuslaki [12 §](#) Sananvapaus ja julkisuus

 - ▶ Oikeusasiamiehen ratkaisuja Metropolian (2013) ja TTK:n (2008) opinnäytetöiden
 - ▶ Oikeusasiamiehen ratkaisuja: <https://www.oikeusasiamies.fi/r/fi/ratkaisut/-/eoar/2457/2013>, <https://www.oikeusasiamies.fi/r/fi/ratkaisut/-/eoar/3286/2008>

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on lainvoimaisella tuomiollaan 15.2.2019 päättänyt, että Lapin yliopiston kirjaston tuli Lain viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) nojalla toimittaa sähköisessä muodossa ollut opinnäyte sähköpostilla asiakkaan pyynnön mukaan, vaikka opinnäytteen tekijä ei ollut antanut verkkojulkaisulupaa. Tekijänoikeus ei rajoita tiedon antamista julkisesta asiakirjasta eikä tekijän lupaa toimittamiseen tarvita.

Käyttörajatun kokoelman töiden toimittaminen pyytäjille

- ▶ Julkisuuslain mukainen mahdollisuus saada opinnäyte sähköisessä muodossa ei tarkoita, että tiedon saaja voisi itse jakaa vapaasti opinnäytettä eteenpäin tai saattaa sen saataville tietoverkossa.
- ▶ Korkeakouluilta löytyy tiedonhallintalain ([Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 21.5.1999/621](#)) mukaan verkkosivuilta asiakirjajulkisuuskuvaus, jossa kuvataan organisaation tuottamat asiakirjat tietovarannoittain sekä ohjeet tietopyynnön tekemiseksi.
- ▶ Organisaatioilla on velvollisuus reagoida tietopyyntöön 14 vuorokauden kuluessa. Opinnäytetyöt kuuluvat tietovarantoihin, joista voi esittää pyynnön. Tämän perusteella opinnäytetyön pyytäminen menee asiakirjahallinnon kautta. Osassa korkeakouluja menee myös kirjaston kautta.

Opinnäytetöiden arkistointi

- ▶ Kansallisarkisto on tehnyt kaksi päätöstä koskien korkeakouluopinnäytetöitä:
 - [Päätös 16.9.2014 \(AL/2897/07.01.01.03.01/2014\) ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten opinnäytetöiden pysyvästä säilyttämisestä](#) sekä
 - Päätös 29.9.2016 (AL/11085/07.01.01.03.02/2016) yliopistojen opinnäytetöiden pysyvästä säilyttämisestä sähköisessä muodossa.
- ▶ Päätösten olennainen sisältö on, että opinnäytteet ovat pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja.
- ▶ Kansallisarkiston kanssa on sovittu, että opinnäytetöiden tuleva siirto Theseuksesta PASiin riittää siirtyvien töiden osalta täyttämään Kansallisarkiston vaatimukset pitkäaikaissäilytettävyydestä.
 - ▶ Sähköisten opinnäytetöiden arkistoinnista on tehty ohje korkeakouluille yhteistyössä Kansalliskirjaston ja Kansallisarkiston kanssa vuonna 2017. ([Ohje korkeakouluille 2017.](#))

Theseus-malli opinnäytetöiden tallennukseen ja pitkäaikaissäilytykseen

Avoin kokoelma

- Metadata, tiivistelmä ja itse työn kokoteksti avoimesti verkossa saatavilla

Käyttörajattu kokoelma

- Metadata avoimesti saatavilla verkossa

Kummastakin kokoelmasta tiedot siirtyvät Finnaan ja pitkäaikaissäilytykseen PASiin

Tästä mallista korkeakoulut ovat luoneet omia versioitaan

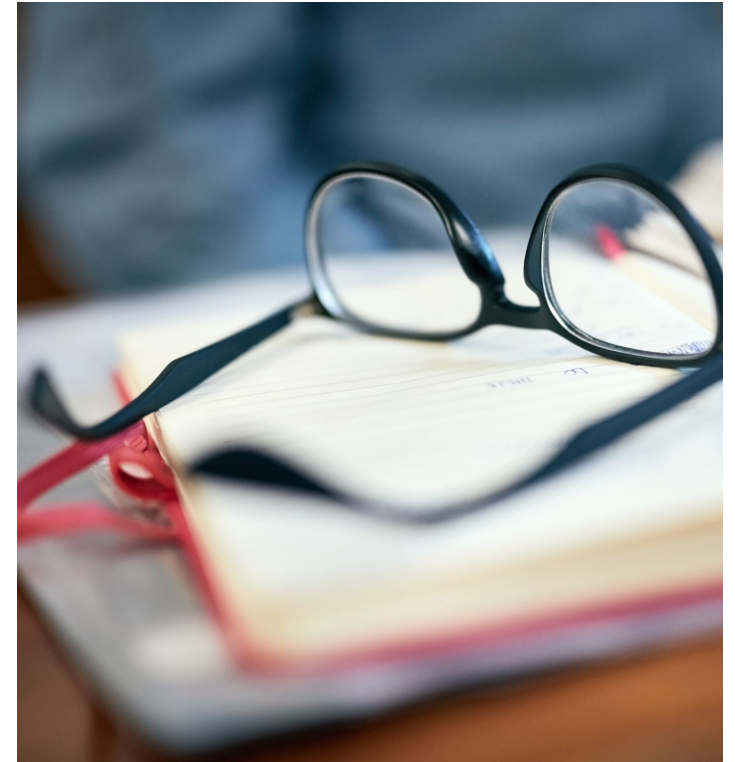
On kuitenkin huomattava, että omia arkistointijärjestelmiä käyttäviä ammattikorkeakouluja koskee myös vaatimukset:

- ✓ Pitkäaikaissäilytyksestä
- ✓ Opinnäytetöiden metadatan saatavuudesta
- ✓ Opinnäytetöiden julkisuudesta.

Oikeus tulla unohdetuksi?

Onko opiskelijalla oikeus saada työ kokonaan pois Theseuksesta? Seuraavat näkökulmat on hyvä huomioida:

- **Salaiset työt:** Amk-opinnäytetyöt ovat julkisia asiakirjoja. Työtä ei voida jälkikäteen julistaa salaiseksi.
- **Turvakielto:** Jos opiskelija kertoo tallennusvaiheessa omaavansa turvakiellon, kannattaa selvittää korkeakoulun sisällä esim. opintotoimiston kanssa. Jos opiskelija ottaa myöhemmin yhteyttä ja kertoo, että hän on saanut turvakiellon ja pyytää poistamaan työn kokonaan Theseuksesta, tämä asia kannattanee käsitellä erikseen.
- **Julkisuuslaki:** Lain mukaan opinnäytetyö on julkinen ja valmistuneista töistä on oikeus saada tieto.

Theseus-käsittelijöille lisää yhteisöllisyyttä?

- ▶ Postituslista Theseus-opinnäytetyökäsittelijöille:
theseus.yhteydenpito@lists.metropolia.fi
- ▶ Postituslista amk-rinnakkaistallentajille:
amk-rinnakkaistallentajat@lists.metropolia.fi
- ▶ Jos haluat listalle, lähetä postia osoitteeseen:
theseus-toimisto@lists.metropolia.fi

säännöllistä
yhteydenpitoa

Postituslista
yhdyshenkilöille

**Hyvää
meininkiä!**